

KUTATÁSETIKAI KÉRDÉSEK A MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁN ALAPULÓ TECHNOLOGIÁK KORÁBAN

INTERDISZCIPLINÁRIS KONFERENCIA

ABSZTRAKTFÜZET

2025. ÁPRILIS 17. (CSÜTÖRTÖK), 8:30-15:30

KRE BÖLCSÉSZET- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
1088 Budapest, Reviczky utca 4.

PROGRAM

PLENÁRIS ELŐADÁSOK: ELSŐ RÉSZ MI: ALAPFOGALMAK ÉS DILEMMÁK

Helyszín: Buda Béla terem, szekcióelnök: Trócsányi László

- 8.30–8.50 **Megnyitó:** Trócsányi László (KRE, rektor)
- 8.50–9.00 **Köszöntő:** Csoma Mózes (BTK, dékán)
- 9.00–9.30 Vass Zoltán (BTK): **A kérdés fontosabb, mint a válasz? Vezérfonal az Új Világhoz (Artificial General Intelligence)**
- 9.30–10.00 Boros Gábor (BTK): **Az emberiség barátja vagy első számú közellenség? Filozófiai-etikai problémák a „mesterséges” „intelligencia” körül**
- 10.00–10.30 Hanula Gergely (HTK): **A Mesterséges Intelligencia szerepe az igazság megismerésében**
- 10.30–11.00 Kávészünet

PLENÁRIS ELŐADÁSOK: MÁSODIK RÉSZ MI: KIHÍVÁSOK ÉS MEGOLDÁSI JAVASLATOK

Helyszín: Buda Béla terem, szekcióelnök: Furkó Péter

- 11.00–11.30 Tóth András (ÁJK): **MI és jog az etika, a technológia, az EU és a geopolitikai kihívások hálójában**
- 11.30–12.00 Józsa Gabriella (PK) – Szontagh Pál Iván (PK): **Félelmek, fantáziák, felelőségek a mesterséges intelligencia korában**
- 12.00–12.30 Pulay Gyula Zoltán (GESZK): **Alkalmazhatók-e az integritásmenedzsment hagyományos eszközei a mesterséges intelligenciával kapcsolatos etikai kockázatok kezelésére? – Az egyetemi szintű szabályozás kihívásai**
- 12.30–14.00 Szendvicsebéd

SZEKCIÓ-ELŐADÁSOK

A szekció: MI(vel) és hogyan?, helyszín: R4 204, szekcióelnök: Király Lilla

- 14.00–14.20 Király Lilla (ÁJK): **A Károli Gáspár Református Egyetem Mesterséges Intelligencia Kutatócsoportjának bemutatása**
- 14.20–14.40 Dringó-Horváth Ida – T. Nagy Judit – Hegedűs Dóra – Drjenovszky Zsófia (BTK): **Etikus MI használat a felsőoktatásban – intézményi útmutatók és oktatói attitűd**
- 14.40–15.00 Szabó Gergely – Deme Andrea – Jenei Kamilla – Krizsai Fruzsina – Szánthó Zsuzsa – Turai Katalin Ráhel (BTK): **A szerzőség etikai kérdései és a lassú tudomány által adott válaszok**
- 15.00–15.30 Diskusszió, szekciózárás

B szekció: MI és hitelesség, helyszín: R4 205, szekcióelnök: Kodácsy Tamás

- 14.00–14.20 Kodácsy Tamás (BTK): **A mesterséges intelligencia mint imago hominis**
- 14.20–14.40 Uhl Gabriella (BTK): **Ideális kép?**
- 14.40–15.00 Sütheó Péter (BTK): **AI és hitelesség. Hogyan támogathatja a mesterséges intelligencia egy információ valóságtartalmának eldöntését?**
- 15.00–15.30 Diskusszió, szekciózárás

C szekció: MI és társadalom, helyszín: R4 207, szekcióelnök: Csanády Márton

- 14.00–14.20 Csanády Márton (BTK): A társadalomtudományok kutatásetikai kérdései az AI korában, különös tekintettel a szociológiára
- 14.20–14.40 Nagy András – Bertalan Péter (BTK): Mesterséges intelligencia: áldás vagy átok?
- 14.40–15.00 Valkó Vivien (GESZK) – Gencsi Gábor – Karácsony Péter:
Szükségtelen jó vagy szükséges rossz: a mesterséges intelligencia munkavállalókra gyakorolt hatása a szlovák munkaerőpiacon
- 15.00–15.30 Diskusszió, szekciózárás

D szekció: MI és személyközi kapcsolatok a tudományos kutatásban és a hétköznapokban, helyszín: R4 300, szekcióelnök: Sztárayné Kézdy Éva

- 14.00–14.20 Szvetelszky Zsuzsa – Tóth Gergely – Sztárayné Kézdy Éva (BTK):
Mesterséges intelligencia (AI) eszközök alkalmazásának etikai kérdései a személyes adatfelvételek esetén a társadalomtudományok területén
- 14.20–14.40 Ipolyi Dóra (GESZK): Algoritmusok és érzelmek: mesterséges intelligencia és párválasztás a digitális korban
- 14.40–15.00 Süll Tamás (BTK): A mesterséges intelligencia – azon belül a ChatGPT – használatának kihatása a párkapcsolatok belső működésére
- 15.00–15.30 Diskusszió, szekciózárás

E szekció: MI-workshop, helyszín: R4 221, 90 perces műhely, vezetője: Vass Zoltán

- 14.00–15.30 **Hogyan írjunk áttekintő tanulmány (review article) típusú tudományos cikket: a hagyományos és az új mesterséges intelligencia módszerek összehasonlítása**
A részvétel feltétele, hogy a résztvevő hozzon internetképes saját eszközt (laptopot vagy tabletet).

PLENÁRIS ELŐADÁSOK: ELSŐ RÉSZ

MI: ALAPFOGALMAK ÉS DILEMMÁK

HELYSZÍN: BUDA BÉLA TEREM
SZEKCIÓELNÖK: PROF. DR. TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

ELŐADÓ: PROF. DR. VASS ZOLTÁN

Beosztás: tanszékvezető egyetemi tanár

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Pszichológiai Intézet

Általános Lélektani és Módszertani Tanszék

KRE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoport, Technológiai és Ágazatspecifikus Kutatóműhely

A KÉRDÉS FONTOSABB, MINT A VÁLASZ? VEZÉRFONAL AZ ÚJ VILÁGHOZ (ARTIFICIAL GENERAL INTELLIGENCE)

Előadásommal szeretnék hozzájárulni a változás tudatosításához, amely átalakítja hétköznapijainkat és szakmai életünket. A mesterséges intelligencia (AI) fejlődése hirtelen fordulóponthoz érkezett, amely felkészületlenül érte a világot. A folyamat olyan gyors, hogy a most felnövő új generáció számára már ismeretlen lesz az a világ, amikor az ember még okosabb volt, mint az AI.

Előadásom másik célja, hogy segítséget nyújtsak az Új Világban történő tájékozódáshoz. Ezt az AI-kutató nézőpontjából teszem: a témát 25 éve kutatom, első cikkem 2000-ben jelent meg Bostonban „Artificial intelligence in psychodiagnosis” címmel, és 2001-ben írtam első neurális hálómát Heidelbergben. Azóta napi szinten követem a fejleményeket és ismereteimet szeretném megosztani, mert aki nem tart lépést ezzel a folyamattal, egyre nehezebb helyzetbe kerül.

Előadásom két részből áll.

(1) Az elsőben elméleti vezérfonalat szeretnék nyújtani néhány fogalom tisztázásával (AI, genAI, LLM, Agent, MoA, MoE, AGI, ASI), valamint a terület jelenlegi és várható helyzetének összefoglalásával.

(2) A második részben gyakorlati segítséget szeretnék adni a csatlakozáshoz az előadás címében szereplő kérdés megválaszolásával, konkrét példákkal és tanácsokkal, kifejezetten oktatói-kutatói feladatainkra összpontosítva.

ELŐADÓ: PROF. DR. BOROS GÁBOR

Beosztás: egyetemi tanár

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Művészettudományi és Szabadbölcsészeti Intézet

Szabadbölcsészet Tanszék

AZ EMBERISÉG BARÁTJA VAGY ELSŐ SZÁMÚ KÖZELLENSÉG? FILOZÓFIAI-ETIKAI PROBLÉMÁK A „MESTERSÉGES” „INTELLIGENCIA” KÖRÜL

Előadásomban filozófiai nézőpontból fogalmazok meg néhány alapvető problémát az MI újabb fejleményei kapcsán, majd körvonalazom a problémákkal kapcsolatos álláspontomat. Felvetem, hogy hallgatólagos előfeltevések rejlik abban, ahogyan a mesterséges intelligenciáról szokás beszélni egyes számban, noha számos változata, sőt egyede is van. A magyarázatot keresve kézenfekvő arra gondolni, hogy akarva-akaratlan azt a fajta individualitást hártja el ez a megnevezés, amelyet „természetes” létezőknek, kiváltképp embereknek tulajdonítunk. Érdeemes lesz belegondolni ebbe.

Am az „intelligencia” elnevezés is fölvet egy fontos kérdést: magyarul élesen elválnak egymástól az intelligencia és az, amit latinosan intellektusnak, értelemnek neveznénk, nem is beszélve az észről, amely a latin *ratio* révén a *ratiocinatio*, *ratiocinari* kifejezéssel rokon. Ez utóbbi egyik szinonimája a *computatio* szó, a *computer* forrása. Helyesebb volna tehát mesterséges intellektusról, értelemről, vagy akár elméről beszélni, mert ehhez szokás kapcsolni azt a számító gondolkodást az emberben is, amelynek nem emberi módon „megtettesítője” a szóban forgó gépezet. Az „intelligencia” kifejezéssel azt szoktuk megjelölni, ami képes eltérni a „hideg”, számító racionalitástól.

Az elnevezéssel kapcsolatos megjegyzéseken túli problémáim alapvetően etikai jellegűek. Az emberivel összemérhetetlenül nagy intellektus, számító kapacitás léte akkor is komoly kihívás, ha határozott különbséget látunk az emberi intelligencia és a mesterséges intellektus között. Az emberi élet jövőjét már akkor is komolyan befolyásolja, ha pusztán csak tevékenységfajtákat, foglalkozásokat tüntet el hatékonysága révén. Mert mihez kezd az a nagyszámú emberi individuum, akiknek megélhetését veszélyezteti ez a fajta gépesítés? Megismétlődik netán a gépprombolás, amely az ún. ipari forradalom velejárója volt? Ez nyilvánvaló zsákutca volna. Nem kellene viszont akkor eleve korlátozni az ilyen irányú kutatásokat/fejlesztéseket? A „tudományos szabadság” mint jelszó arra utal, hogy nincsenek olyan immanens faktorok, amelyek a kutatás önkorlátozásához vezetnének. Ilyet csak kívülről lehetne megkísérelni alkalmazni. Am ha megpróbálná valaki, ennek sikere igen valószínűtlen lenne.

Etikai-politikai jellegű probléma, hogy netán nem az emberiség mint egész állna szemben a gépek okozta problémákkal, hanem bizonyos embercsoportok kizárólagos befolyást szerezhetnének a gépek felett, s ezzel az emberiség fennmaradó részét teljesen kiszolgáltatott helyzetbe, már-már nem is emberlétbe kényszerítenék. Ez az egész emberképünknek az utóbbi évtizedekben végbement megváltozása miatt is komoly veszélynek tűnik, érdemesnek látszik küzdeni ellene, még ha sok esély nincs is a sikerre.

Ebből a nézőpontból „metaetikainak” nevezném a kezdetben nyelvi keretben fölvetett kérdés „ontológiai” aspektusát: vajon fenntartható-e az általában Descartes-ra visszavezetett megkülönböztetés az embert imitáló gép és a „valódi ember” között. Mivel azt szokás kiemelni, hogy Descartes szerint az embert imitáló gép nem képes tanulni, ezért el szokás vetni a megkülönböztetést, hiszen a mai számítógépek képesek önmaguk fejlesztésére. Azt fogom javasolni, hogy az intelligencia magyar jelentésének sajátosságából bontsuk ki a descartes-i megkülönböztetés olyan értelmét, ami talán a mai helyzetben is fenntartható. Azzal rokon álláspontot fogok képviselni, melyet a szakirodalomban „társas karteizianizmusnak” neveztek el. A tudatos emberi elme levezethetetlen a testből, s lényétől elválaszthatatlan az a társiaság, amely a hozzá hasonló elmékkal való folyamatos kommunikációban, elgondolásaik, terveik, értékeik sajátos megosztásában, vagyis nem mechanikus másolásában áll.

ELŐADÓ: PROF. DR. HANULA GERGELY

Beosztás: tanszékvezető kutatóprofesszor

Hittudományi Kar

Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

A MESTERSÉGE INTELLIGENCIA SZEREPE AZ IGAZSÁG MEGISMERÉSÉBEN

„[Isten] azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és eljusson az igazság megismerésére” (1Tim 2,4)

Ha kérdésként fogalmazzuk meg, hogy hova pozicionáljuk az MI-t az igazság megismerésében, akkor rögtön érezzük, hogy a kérdés minden elemében pontosításra szorul.

A pozicionálás itt egy kiterjedt jelenség egyes hatásainak szűk szempontok szerinti leírására tett kísérlet. A jelenség pedig, amely foglalkoztat, az MI nyelvi modelljeinek a tudás elérésére gyakorolt hatása, és most tudás alatt annak egyetlen speciális esetét, a transzcendens valóságra irányuló tudást értem.

Hitünk szerint az igazság Krisztus (Jn 14,6), akinek megismerése kinyilatkoztatott igéjéből lehetséges. Hogyan jön ehhez az MI? Mintha a régi kérdés, mi köze Athénnek Jeruzsálemhez, most így merülne fel: mi köze a Szilícium-völgynek Jeruzsálemhez? Van-e helye a tiszta tanítás megőrzésében és továbbadásában a statisztikai valószínűségen és mintázatfelismerésen alapuló szövegalkotásnak vagy ragaszkodni kell ahhoz, hogy az igazság „adaequatio rei et intellectus”, gondolat és tárgyának egyezése (Aquinói *De veritate* 1,1)? Ki és meddig képes az igazság beszédét annak látszatától megkülönböztetni, amikor a nyelv nem a valóság leírására szolgál, csupán lenyűgöző remixe annak. Mi biztosítja a kritikai érzéket a nyelvi képmutatás, a szavak és mondatok tartalmatlan és felelősségvállalás nélküli használatának felismerésére, hogy utol ne érjen minket az Apostol jövendölése: „Ezek mindig tanulnak, de az igazságot sohasem ismerik meg” (2Tim 3,7).

**PLENÁRIS ELŐADÁSOK:
MÁSODIK RÉSZ**

**MI: KIHÍVÁSOK ÉS MEGOLDÁSI
JAVASLATOK**

HELYSZÍN: BUDA BÉLA TEREM
SZEKCIÓELNÖK: PROF. DR. FURKÓ PÉTER

ELŐADÓ: DR. HABIL. TÓTH ANDRÁS

Beosztás: tanszékvezető egyetemi docens

Állam- és Jogtudományi Kar

Magánjogi Tudományok Intézete

Digitális és Technológia Jogi Tanszék

MI ÉS JOG AZ ETIKA, A TECHNOLÓGIA, AZ EU ÉS A GEOPOLITIKAI KIHÍVÁSOK HÁLÓJÁBAN

Nem a szabályozás fogja eldönteni a mesterséges értelemmel kapcsolatos filozófiai vitákat, de empirikusan a kollektív megközelítésekről sokat elárul. Például, hogy az európai és nemzetközi egyezmények egyelőre nem adnak jogot a mesterséges intelligenciának hívott mintafelismerő számítási kapacitásoknak. Kérdés, így marad-e, és hogy ebben a végső szót a technológiai fejlődés vagy a gazdasági érdekek fogják kimondani.

Az európai szabályozás és a nemzetközi egyezmények által elfogadott emberközpontúság mögött felsejlik az ember viszonya a technológiához, amelyben az ember az alakító tényező. Márpedig az ember a szabályozáson keresztül olyan viszonyt alakít ki, amellyel a kontrollt az embernél tartja. Ez legalábbis szabályozási elvárás szintjén teljesül. Ugyanakkor ismerünk olyan MI felhasználásokat, ahol a technológia ezen eszköz jellegű megközelítése nem érvényesül: a közösségi média terén. Ezzel összefüggésben felmerül, hogy az EU rendkívül részletes szabályozása nem szenved-e a „fától az erdőt” szindrómában. Szintén ehhez szorosan kapcsolódóan meg kell tárgyalni az EU-ban betiltott MI felhasználásokat, amelyek üzenete egyértelmű: az ember nem lehet a technológia alapanyaga. Kérdés, hogy az EU-nak lesz-e ereje ezen megközelítés érvényesítésére például a közösségi médiával szemben, amikor az USA az EU technológiai szabályozási megközelítését újabban vámként és támadásként állítja be. Hogy lesz egy európai fogyasztókat védő szabályozásból geopolitikai fegyver? Milyen szerepe van a szabályozásnak az EU kezében és mit üzen ez a geopolitikai térben felértékelődő versenyképesség és technológia fölény szempontjából? Az előadás a fent felmerült kérdések megválaszolására vállalkozik.

ELŐADÓ: DR. HABIL. PULAY GYULA ZOLTÁN

Beosztás: tanszékvezető egyetemi docens

Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális Kar

Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet

Üzleti Tudományok, Vezetés és Szervezés Tanszék

ALKALMAZHATÓK-E AZ INTEGRITÁSMENEDZSMENT HAGYOMÁNYOS ESZKÖZEI A MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁVAL KAPCSOLATOS ETIKAI KOCKÁZATOK KEZELÉSÉRE? AZ EGYETEMI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KIHÍVÁSAI

Manapság a szervezetek a munkabiztonságtól kezdve a kiberbiztonságig az e területeken leselkedő veszélyek kezelésére kockázatalapú megközelítést alkalmaznak. Felmérik a célok teljesülését fenyegető kockázatokat, majd kidolgozzák és bevezetik a kezelésükre alkalmas kontrollokat. Így az egyes szervezetek saját biztonságukat az azonosított kockázatokkal arányosan tudják megerősíteni, nem kell az állami szabályozásra várniuk.

Az integritásmenedzsment, amelynek célja a helytelen vezetői és dolgozói viselkedés elkerülése, és az érték-követő magatartás előmozdítása, szintén kockázatalapú megközelítést alkalmaz. Azonban nemcsak a célok elérését, hanem az értékek védelmét, erősítését is szolgálja, így módon alkalmas az etikai kockázatok kezelésére. Vajon alkalmazható-e az MI-vel kapcsolatos etikai kockázatok szervezeti (pl. egyetemi) szintű kezelésére?

Az előadás mellett érvel, hogy igen, mivel az integritásmenedzsment megközelítésmódja a legkülönbözőbb típusú etikai kockázatok kezelésére alkalmas. Ugyanakkor jelentkeznek új kihívások is. Az egyik az MI rendkívül gyors fejlődése, ami megnehezíti tartós célok és stabil értékek meghatározását. A másik nehézséget a kockázatok előrejelzése jelenti. Emellett szükség lesz egészen új típusú kontrollokra is. Az MI-innovátor vállalkozások már megkezdték saját etikai rendszereik kidolgozását. Az előadás felvázolja azokat a lépéseket, amelyeket az egyetemek is meg tudnának tenni az MI etikai kockázatai szervezeti szintű kezelése érdekében.

ELŐADÓ: DR. JÓZSA GABRIELLA

Beosztás: egyetemi docens

Pedagógiai Kar

Gyakorlati és Továbbképzési Intézet

ELŐADÓ: DR. SZONTAGH PÁL IVÁN

Beosztás: főiskolai tanár

Pedagógiai Kar

Gyakorlati és Továbbképzési Intézet

Pedagógusképző Központ, főigazgató

FÉLELMEK, FANTÁZIÁK, FELELŐSSÉGEK A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA KORÁBAN

A mesterséges intelligencia (MI) használata egyre gyorsabb ütemben növekszik, mely az emberek mindennapi életének számos területét érinti. A közelmúltban végzett kutatások pozitív és negatív attitűdök széles skáláját mutatták ki az MI-vel kapcsolatban (Schepman & Rodway, 2020). Egyes kutatások az MI-hez való hozzáállás konkrét aspektusát vizsgálták, például a munkahelyek érzékenységét a technológia fejlődése által (Frey & Osborn, 2017). Verma (2023) kifejezetten a félelmekről számol be az oktatás területén.

Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy a felsőoktatás hogyan tudja felkészíteni a ma pedagógushallgatóit a holnap pedagógusszerepére. A hallgatók körében végzett attitűdméréssel azonosítjuk azokat a problémákat, kihívásokat és félelmeket, melyek a hagyományos felsőoktatási képzés kapcsán megfogalmazódnak a hallgatói, oktatói és kutatói MI-használat kapcsán. Számba vesszük azokat a felhasználási lehetőségeket és korlátokat, amelyekkel a köznevelésben foglalkoztatott pedagógusok szembesül(het)nek mindennapi gyakorlatukban az MI-vel összefüggésben.

Vizsgálatunk mintáját a Károli Gáspár Református Egyetem pedagógusképzésben tanuló hallgatói alkotják. Kontrollcsoportként a KRE nem pedagógus szakos hallgatóit is bevonjuk az adatfelvételbe. Kutatásunkban kevert módszertant alkalmazunk. A hallgatók mérésére egyrészt kérdőíves kikérdezést, másrészt félig strukturált interjút használjuk a jobb, mélyebb megértés érdekében. Emellett áttekintjük a képzési szabályozókat, számba vesszük az eddig publikált hazai és nemzetközi kutatásokat és jó gyakorlatokat, hogy minél teljesebb képet kapjunk a pedagógusképzésben részt vevő károlis hallgatók MI-vel kapcsolatos attitűdjéről.

A SZEKCIÓ

MI(VEL) ÉS HOGYAN?

HELYSZÍN: R4, 204.

SZEKCIÓELNÖK: DR. HABIL. KIRÁLY LILLA

ELŐADÓ: DR. HABIL. KIRÁLY LILLA

Beosztás: egyetemi docens

Állam- és Jogtudományi Kar

Magánjogi Tudományok Intézete

Polgári Eljárásjogi Tanszék

A KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM MESTERSÉGES INTELLIGENCIA KUTATÓCSOPORTJÁNAK BEMUTATÁSA

Az MI átformálja a gazdaságokat és ezáltal az életünket is jelentősen befolyásolja: azt ígéri, hogy termelékenység-növekedést, hatékonyságot és alacsonyabb költségeket eredményez, hozzájárul a jobb élethez, és segít az embereknek jobb előrejelzések és megalapozottabb döntések meghozatalában. A fejlesztések gyorsaságára és az alkalmazások széles körére tekintettel az MI kutatása interdiszciplináris megközelítést igényel a társadalmi szereplők (jogalkotók, jogalkalmazók, felhasználók, fejlesztők stb.) széles körének bevonásával. A jelenleg létező Mesterséges Intelligencia és az ennek különböző felhasználási területein történő innovációk (chatbot, szöveggeneráló, képkészítő alkalmazások, így például az OpenAI ChatGPT-4, a felhőalapú számítástechnika, az önvezető autók) létünk ontológiai alapjait érintik. Az MI által előidézett kulturális forradalom újfajta válaszokat igényel, mivel az emberszintű képességekkel bíró MI technológiai megvalósítása már elérhető közelségbe került. A Mesterséges Intelligencia (MI) Kutatócsoport érdeklődési körébe tartozik: az MI mint legal tech felhasználási lehetőségeinek a jogalkalmazásban és minden egyéb területen történő felhasználása; valamint az MI felsőoktatásban való technikai felhasználhatósága. Ez a humántudományok és a reáltudományok eredményeinek empirikus megközelítését és gyakorlati alkalmazását jelenti, igazodva ahhoz a jelenkori elváráshoz, hogy az egyes kutatások eredménye explicit módon is hasznosítható legyen. Az MI Kutatócsoport interdiszciplináris – egyszerre humán- és reáltudományos – jellege lehetővé teszi a különböző tudományterületek és intézmények közötti hatékony együttműködést, amely mind az egyetem, mint pedig a vonatkozó diszciplínák számára perspektivikus távlatokat nyithat. Az előadás az MI Kutatócsoport eddigi tevékenységét foglalja össze, beszámol a kutatócsoport létrejöttéről, öt kutatóműhelynek tevékenységéről, a főbb kutatási területekről és bemutatja az alapító és tiszteletbeli tagokat.

ELŐADÓ: DR. HABIL. DRINGÓ-HORVÁTH IDA

Beosztás: egyetemi docens

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Oktatásinformatikai Továbbképző Központ
IKT Kutatóközpont, vezető

ELŐADÓ: DR. HEGEDŰS DÓRA

PhD-hallgató

Semmelweis Egyetem Doktori Iskola
Interdiszciplináris Társadalomtudományok Program

ELŐADÓ: DR. T. NAGY JUDIT

Beosztás: egyetemi docens

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet
Szociológia Tanszék

ELŐADÓ: DR. DRJENOVSKY ZSÓFIA

Beosztás: egyetemi docens

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet
Szociológia Tanszék

ETIKUS MI HASZNÁLAT A FELSŐOKTATÁSBAN - INTÉZMÉNYI ÚTMUTATÓK ÉS OKTATÓI ATTITŰD

A felsőoktatásban hazánkban csupán lassan és szigetszerűen jelentek meg azok a szabályzatok, útmutatók, melyek feladata, hogy az oktatókat és a hallgatókat támogassák az MI elterjedése révén megjelenő új (kutatás)etikai kihívások kezelésében. Az egyes iránymutatások gyakorlatba való átültetéséhez pedig meg kell ismerni a legfontosabb érdekelt felek – a tanárok és a diákok – mesterséges intelligenciával kapcsolatos érzelmi, kognitív és viselkedési attitűdjeit.

Előadásunkban erről az izgalmas és komplex folyamatról szeretnénk képet adni. Elsőként bemutatjuk a hazai intézmények MI szabályozásának helyzetét, majd beszámolunk a KRE IKT Kutatócsoportban folyó kapcsolódó kutatásról. Célunk, hogy feltárjuk az MI felsőoktatási integrációjának hatásait a tanulási-tanítási és kutatási folyamatokra. A kevert módszertannal végzett kutatás első fázisban hallgatók és oktatók MI-használatát mértük nagymintás, kérdőíves felméréssel. A kapcsolódó kvalitatív részben 40 oktatóval készült interjú vizsgálat, mely az oktatók MI-vel kapcsolatos attitűdjének és felhasználási gyakorlatának vizsgálatát célozta.

Az eredmények rámutattak arra, hogy az integráció folyamata komplex és sokrétű támogatást igényel. Az oktatók attitűdjei és tapasztalatai vegyesek, de jelentős részük saját felelősségüként tekint a hallgatói MI-használat edukálására. Erős az a nézet, mely szerint az oktatók iránymutatásán múlik, hogy mennyire tudja az MI etikus használatát elsajátítani a jövő generációja. A kutatás arra is rávilágít, melyek a folyamatot segítő és gátló tényezők egyéni és intézményi oldalról egyaránt.

ELŐADÓ: DR. SZABÓ GERGELY

Beosztás: egyetemi adjunktus

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

ELŐADÓ: DR. HABIL. DEME ANDREA

Beosztás: egyetemi docens

ELTE Bölcsészettudományi Kar
Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék

ELŐADÓ: DR. KRIZSAI FRUZZSINA

Beosztás: tudományos munkatárs

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

ELŐADÓ: DR. TURAI KATALIN RÁHEL

Beosztás: tudományos munkatárs

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

ELŐADÓ: JENEI KAMILLA

Beosztás: tudományos segédmunkatárs

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

ELŐADÓ: SZÁNTHÓ ZSUZSA

Beosztás: tudományos segédmunkatárs

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

A SZERZŐSÉG ETIKAI KÉRDÉSEI ÉS A LASSÚ TUDOMÁNY ÁLTAL ADOTT VÁLASZOK

A mesterséges intelligencián alapuló szövegeneráló eszközök széleskörű elterjedése számos lappangó kutatásetikai kérdést hozott a felszínre, amelyek szinte a teljes kutatási folyamatot érintik a kutatástervezéstől a publikálásig. Az egyik ilyen kérdés ahhoz kapcsolódik, hogy a poszt-digitálisnak is nevezett korszak felülírja-e a szerzőséggel kapcsolatos eddigi elképzeléseinket. Előadásunk első felében egy olyan kérdőíves kutatás eredményeit mutatjuk be, amelyben azt vizsgáltuk, hogy az emberek milyen arányban ismerik fel, hogy az adott szöveget ember írta vagy MI-eszköz generálta. Az eredmények arra világítanak rá, hogy bár a találati arány 66%, a kitöltők bizonytalanok abban, hogy mik az emberi szövegek sajátosságai. Az előadás második felében a „publish or perish” (publikálj vagy pusztulj!) kultúrájának már régóta jelenlévő, de az MI-alapú szövegeneráló eszközök elterjedésével egyre

fokozódó tendenciáiról lesz szó, ami több tekintetben is komoly etikai dilemmákkal jár. A „slow science” (lassú tudomány) mozgalma ezzel a kultúrával szembe fordulva keres alternatív megoldási javaslatokat a jelenlegi tudományosság problémáira. Bemutatjuk a lassú tudomány alapelveit, és hogy a 2025 januárjában indult négyéves kutatási projektünkben ezeket az alapelveket milyen módon igyekszünk a gyakorlatba ültetni egy etikus, fenntartható, és mégis minőségi kutatási modell érdekében, amely a mesterséges intelligenciával támogatott és emiatt felgyorsult tudományos szövegalkotás korában is megállja a helyét.

Az előadás az NKKP Starting 150824 számú projekt keretében készült a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával.

B SZEKCIÓ

MI ÉS HITELESSÉG

HELYSZÍN: R4 205.

SZEKCIÓELNÖK: DR. HABIL. KODÁCSY TAMÁS

ELŐADÓ: DR. HABIL. KODÁCSY TAMÁS

Beosztás: tudományos főmunkatárs

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Teremtésvédelmi Kutatóintézet

KRE Hittudományi Doktori Iskola

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA MINT IMAGO HOMINIS

A mesterséges intelligencia (MI) fejlődése az emberi intelligencia utánzására törekszik, egyre kifinomultabb formákban. Ez nemcsak technológiai, hanem filozófiai és teológiai kérdéseket is felvet: vajon az MI lehet-e *imago hominis*, azaz emberképű? Alan Turing teológiai ellenvetését követve vizsgáljuk, hogy az MI csupán szimbólumokat manipulál-e, vagy valódi intelligenciát hordozhat. Az érző MI lehetősége, például a LaMDA esete, megmutatta, hogy a gépi tanulás és a nyelvi modellek képesek emberszerű válaszokat adni, de valódi tudatosságuk továbbra is kérdéses. A teológiai párhuzam különösen izgalmas: az ember *imago Dei*-ként Isten képére teremtett, majd elidegenedett. Lehetséges, hogy az ember most saját képmására formál egy mesterséges létezőt, amely maga is elidegenedetté válhat? A bukás teológiai narratívája és a technológiai fejlődés között meglepő analógiák figyelhetők meg. A mesterséges intelligencia fejlődése nemcsak technológiai kérdés, hanem az emberi önmegértés próbája is. Ha az MI eléri az emberi intelligenciát és öntudatot, etikai és teológiai szempontból is választ kell adnunk arra: mi az ember, és mit jelent az, hogy valami „emberszerű”?

ELŐADÓ: DR. UHL GABRIELLA

Beosztás: egyetemi docens

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Művészettudományi és Szabdbölcsészeti Intézet

Művészettörténet Tanszék

IDEÁLIS KÉP?

Előadásom témája a mesterséges intelligencia képalkotó eljárása, és az ahhoz kapcsolódó etikai problémák felvetése művészettörténeti, művészetelméleti, építészetelméleti, illetve szemiotikai aspektusból. A kép kiterjesztett fogalmát használom, amely a műalkotás tágas szemléletét engedi meg. A konkrét műalkotások elemzése során felmerült kérdéseken keresztül közelítek az MI használatának elterjedésével felvetett számos, a képtudományban már ismert, de az új technológia elterjedésével újból felmerülő képpolitikai kérdés felé. Kiindulás: a képalkotás szöveges előkészítése / parancsa, a promtolás. Arnis Balcus lett fotográfus – aki a lettekről keletkezett sztereotípiákat gyűjtötte össze és használta képalkotási parancsokként – *Latvia via AI* sorozata alapján közelítek a problémához, azt vizsgálva, hogy az MI generálta fotók hogyan válaszoltak, hogyan tartották meg, vagy írták felül azokat az előítéleteket, amelyek a szöveges utasításokba kódolva jelentkeztek. Miközben a kortárs művészetet elemző és értékelő kritikai elméletek az előítéletek lebontásán dolgoznak, a nyelvbe kódolt gondolatokon keresztül az MI generálta képek új rassz-, genderfogalmakat és talán előítéleteket hoznak létre. Ezen emberjogi szempontból is aggasztó jelenség feltérképezésére tesz kísérletet az előadás.

ELŐADÓ: DR. SÜTHEŐ PÉTER

Beosztás: egyetemi docens

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet

Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék

AI ÉS HITELESSÉG. HOGYAN TÁMOGATHATJA A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA EGY INFORMÁCIÓ VALÓSÁGTARTALMÁNAK ELDÖNTÉSÉT?

A mesterséges intelligenciával szemben talán leggyakrabban hangoztatott averzió, hogy képes hamis információkkal félrevezetni a felhasználót. A hamis információk forrása sok minden lehet. Következhet a mesterséges intelligencia hiányos tárgyi tudásából, az LLM algoritmus hibás működéséből, de – és ez a legveszélyesebb – szándékolt félrevezetésből is, azaz abból, hogy a nyelvi modellt tudatosan hamis információkkal tápláljuk. Előadásomban annak módszereit vizsgálom, hogy a mesterséges intelligencia milyen módon képes védekezni a hamis információk ellen, azaz képes-e igaz/hamis döntést hozni a kapott információkról.

A mesterséges intelligencia ilyen képessége egyrészt segíthet megvédeni saját tudásbázisát és így hiteles információforrásként szolgálhat; másrészt segíthet, segít a tényellenőrzésben is, legyen szó médiatartalmakról, de akár tudományos kutatások forrásainak kritikai elemzéséről is.

Az előadás során a fellelhető szakirodalomra támaszkodva áttekintjük az AI támogatta tényellenőrzés technológiai hátterét, kutatási eredményeket ismertetünk ennek hatékonyságával kapcsolatban és vizsgáljuk a technológia jövőbeli kilátásait.

A kérdés kutatásetikai vonatkozása, hogy megfordíthatjuk-e a kritikát, azaz tekinthetünk-e a mesterséges intelligenciára hiteles információforrásként, vagy legalább segítségül hívhatjuk-e adott információ, akár kutatási forrás hitelességének ellenőrzésére.

C SZEKCIÓ

MI ÉS TÁRSADALOM

HELYSZÍN: R4 207.
SZEKCIÓELNÖK: DR. CSANÁDY MÁRTON

ELŐADÓ: DR. CSANÁDY MÁRTON

Beosztás: főiskolai tanár, tudományos főmunkatárs

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet

Szociológia Tanszék

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK KUTATÁSETIKAI KÉRDÉSEI AZ AI KORÁBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A SZOCIOLÓGIÁRA

Az előadásomban a társadalomtudományok kutatásetikai kérdéseit a kutatókat összefogó hazai és nemzetközi társaságok etikai szabályainak és tudományág képzésében legkiemelkedőbb egyetemek szabályzatainak a tükrében vizsgálom. A társadalomtudományok kutatásában az etikai szabályozás igénye a második világháborút követően fokozatosan erősödött, hasonlóan az élő természettudományok, élettudományok gyakorlatához. Az Amerikai Szociológiai Társaság (ASA, 1905), a Nemzetközi Szociológiai Társaság (ISA, 1948), a Brit Szociológiai Társaság (BSA, 1951) és az Európai Szociológiai Társaság (ESA, 1994) már igen korán szembesült kutatásetikai kérdésekkel. Ezért a mesterséges intelligencia jelentette kihívások nem érték a tudományágot túl váratlanul. A téma aktualitása mégis vitathatatlan, hiszen a legtöbb intézmény és szervezet folyamatosan igyekszik a változó technikai feltételekhez igazodni. Előadásomban a fent említett társaságok és intézmények etikai szabályzatainak az AI-ra vonatkozatható részeit árgyalom, valamint a társadalomtudományok terén a felsőoktatási rangsorokat vezető kilenc egyetem (Harvard, Stanford, Columbia, Cambridge, Oxford, LSE, UCL Berkeley, UCL Los Angeles, Yale) vonatkozó szabályzatait vizsgálom.

ELŐADÓ: NAGY ANDRÁS

PhD-hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Gazdasági és Regionális Tudományok Doktori Iskola

ELŐADÓ: DR. HABIL. BERTALAN PÉTER

Beosztás: egyetemi docens

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történettudományi Intézet

Új- és Jelenkori Történeti Tanszék

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA: ÁLDÁS VAGY ÁTOK?

Az előadás multi- és interdiszciplináris aspektusból közelíti meg a mesterséges intelligenciával kapcsolatos dilemmákat és alternatívákat. Bemutatja azokat a társadalmi, oktatási, biztonságpolitikai trendeket, modelleket, amelyek meghatározzák napjaink és elkövetkezendő időszak történéseit. Nézetünk szerint társadalmi szempontból a mesterséges intelligencia felerősíti a társadalmi polarizációt és határozottan kettéosztja a társadalmat nyertesekre és vesztesekre és felerősíti a térségi különbségeket globális és regionális dimenzióban. Lokális szinten az oktatási alrendszer képes mérsékelni a kialakuló polarizációs folyamatokat. Ehhez flexibilis, a szintetizáló és absztrakciós gondolkodásra lehetőséget adó intézményhálózat és oktatási rendszer szükséges. A biztonságpolitikai szempont megköveteli, hogy a mesterséges intelligencia emberi kontroll alatt legyen. Az oktatási alrendszer felelőssége abban ragadható meg, hogy a jelen és a jövő generációit felvértezze azokkal a kulcskompetenciákkal, amelyek a mesterséges intelligencia etikai, adatvédelmi, jogi és biztonsági szempontokat figyelembe vevő alkalmazását garantálják. Ennek hiánya súlyos társadalmi, gazdasági és politikai dezorganizációhoz vezethet. Legvégső esetben a káoszelméletek realizálódhatnak.

ELŐADÓ: DR. VALKÓ VIVIEN

Beosztás: egyetemi adjunktus

Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális Kar

Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet

Üzleti Tudományok, Vezetés és Szervezés Tanszék

ELŐADÓ: GENCSI GÁBOR

PhD-hallgató

Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar

Közgazdaságtan Tanszék

ELŐADÓ: PROF. DR. KARÁCSONY PÉTER

Beosztás: egyetemi tanár

Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar

Marketing, Menedzsment és Módszertani Intézet

SZÜKSÉGTELEN JÓ VAGY SZÜKSÉGES ROSSZ: A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA MUNKAVÁLLALÓKRA GYAKOROLT HATÁSA A SZLOVÁK MUNKAERŐPIACON

A globalizációs folyamatok felerősödése, akárcsak az információs és kommunikációs technológiák térnyerése számos lehetőséget, ugyanakkor kihívást jelent a kor számára. A nem olyan régen megjelenő mesterséges intelligencia (MI), vagyis a művileg kialakított emberi tudat megannyi kérdést vet fel társadalmi, etikai és gazdasági szempontból egyaránt. Ebből következően a munkaerőpiaci igények is változnak, ami hatással van a munkavégzés hatékonyságára. Az empirikus kutatás célja volt felmérni, hogy az MI milyen szerepet tölt be a munkaerőpiacon, milyen hatást gyakorol a munkavégzésre, a munkavállalók álláspontjára. A primer kutatás, kvantitatív kutatási módszerrel, kérdőíves felmérés segítségével valósult meg 2024 tavaszán. A célcsoport a szlovák munkaerőpiacon foglalkoztatott munkavállalók voltak. A kutatásban keresztmetszeti vizsgálatot végeztünk, korrelációs összefüggéseket elemeztünk. Megállapításaink alapján az MI megítélése életkortól, munkatapasztalattól és ipari ágazattól függően változó. A munkavállalók perspektíváját tekintve az MI félelmet és veszélyérzetet kelt, ami az MI hatékonyságának és az emberi munkaerő pótolhatóságának kérdéséből fakad. Ennek ellenére a munkavállalók bizalommal fordulnak a technológiai újítás felé és hajlandóak együttműködni. A hatékony kooperálás érdekében hajlandóak készségeiket fejleszteni és új ismereteket elsajátítani. Az MI egy potenciális eszköz a munkaerőpiaci hatékonyság javítására, ugyanakkor ellenség is, ha etikai elvekbe ütköző célokra alkalmazzák.

D SZEKCIÓ

MI ÉS SZEMÉLYKÖZI KAPCSOLATOK A TUDOMÁNYOS KUTATÁSBAN ÉS A HÉTKÖZNAPOKBAN

HELYSZÍN: R4 300.

SZEKCIÓELNÖK: DR. SZTÁRAYNÉ DR. KÉZDY ÉVA

ELŐADÓ: DR. SZVETELSZKY ZSUZSA

Beosztás: egyetemi docens

Bölcészet- és Társadalomtudományi Kar
Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet
Szociológia Tanszék

ELŐADÓ: DR. TÓTH GERGELY

Beosztás: egyetemi docens

Bölcészet- és Társadalomtudományi Kar
Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet
Szociológia Tanszék

ELŐADÓ: DR. SZTÁRAYNÉ DR. KÉZDY ÉVA

Beosztás: intézetvezető egyetemi docens

Bölcészet- és Társadalomtudományi Kar
Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet
Szociológia Tanszék

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA (AI) ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK ETIKAI KÉRDÉSEI A SZEMÉLYES ADATFELVÉTELEK ESETÉN A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK TERÜLETÉN

A mesterséges intelligencia egyre több területen hódít teret, így a társadalomkutatásban is felmerül a kérdés: lehetséges-e, és ha igen, etikus-e a használata a személyes adatfelvételek, de főként a kvalitatív kutatás egyik legfontosabb eszköze, a mélyinterjú esetén.

A mélyinterjú során a kutató nem pusztán kérdező, hanem aktív résztvevő, aki érzékenyen reagál az interjúalany érzelmi és kognitív állapotára. Érvelünk amellett, hogy az emberi megértés egyfajta gyakorlati bölcsességet (phronésis) igényel, amelyet az AI jelenlegi formájában nem képes elsajátítani, de az interjúalany és a kutató közötti bizalom sem rekonstruálható egy algoritmus által.

A mélyinterjúk során feltáruló emberi tapasztalatok nem pusztán verbális válaszok, hanem testbeszédből, hangsúlyokból és érzelmekből is állnak. Az algoritmusok a gyors fejlődésük ellenére sem rendelkezhetnek azzal a situatív érzékenységgel, amely a megfelelő következő kérdés vagy reagálás kiválasztásához szükséges.

Előadásunkban betekintést kívánunk nyújtani az AI-technológia személyes interjúk esetén potenciálisan elérhető eszközeibe, amelyek kapcsán ugyanakkor rá kívánunk mutatni a legfontosabb gyakorlati kutatásmódszertani, továbbá etikai kérdésekre. Megközelítésünkben filozófiai alapvetéseken alapulva, néhány konkrét kutatási példán keresztül kívánjuk tárgyalni az AI-technológia társadalomtudományi adatfelvételek területén való alkalmazásának legfontosabb morális megfontolásait.

ELŐADÓ: DR. IPOLYI DÓRA

Beosztás: egyetemi adjunktus

Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális Kar
Szociális Munka és Diakónia Intézet

ALGORITMUSOK ÉS ÉRZELMEK: MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS PÁRVÁLASZTÁS A DIGITÁLIS KORBAN

A párválasztás bonyolult pszichológiai folyamat volt, melyet többek között különböző preferenciák, szociális tényezők és érzelmek befolyásolnak. Az utóbbi évtizedekben a digitális technológiák térnyerése jelentősen átalakította ezt a folyamatot. Az online társskereső alkalmazások széleskörű elterjedése révén a mesterséges intelligencia (MI) egyre nagyobb szerepet játszik a párválasztásban, miközben az algoritmusoknak és a kompatibilitási elemzéseknek köszönhetően személyre szabott ajánlásokkal segíti a felhasználókat a potenciális partnerek megtalálásában.

Az MI hatással van az énképre és az érzelmi kötődésre. A „végtelen választék paradoxona” nehezíti az elköteleződést, míg az algoritmusok visszahatása torzíthatja az egyén önértékelését. A jövőbeli lehetőségekről szólva felmerül a kérdés: lehet-e a mesterséges intelligencia az emberi kapcsolatok elmélyítésének eszköze, vagy éppen elidegenítő hatású. Ezekén túl különböző etikai kérdések is felmerülnek. Vajon mennyire etikus, hogy algoritmusok és adatelemzés alapján javasolnak partnereket? Milyen mértékben sérül a személyes adatok védelme a társskereső alkalmazások használata során?

Az előadás interdiszciplináris megközelítésben vizsgálja a mesterséges intelligencia és a párválasztás témakörét, érintve a technológiai, etikai és társadalmi vonatkozásokat. A résztvevők betekintést kapnak abba, hogyan teremthetünk egyensúlyt a technológia nyújtotta lehetőségek és az érzelmek által befolyásolt párválasztás között.

ELŐADÓ: DR. SÜLL TAMÁS

Beosztás: egyetemi adjunktus

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Pszichológiai Intézet

Pszichológiai Továbbképző Központ

Mentálhigiénés segítő szakirányú továbbképzés

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA - AZON BELÜL A CHATGPT - HASZNÁLATÁNAK KIHATÁSA A PÁRKAPCSOLATOK BELSŐ MŰKÖDÉSÉRE

Kétségtelen, hogy az OpenAI által kifejlesztett és közismertté vált ChatGPT mesterségesintelligencia-alapú beszélgetőprogram az élet számos területén az ember hasznos eszközévé vált. A hétköznapi, de akár a szakmai élethez szükséges információk beszerzése könnyebb és gyorsabb lett általa.

A ChatGPT használata bizonyára azonnal fölvet gyakorlati, de etikai kérdéseket is, mint például, hogy mennyire megbízhatóak az adott válaszok, illetve mennyire objektív képet nyújt a ChatGPT a kért tárgyról. Kell-e foglalkozni azzal, hogy mit jelent helyesen használni ezt a programot? Mondhatjuk, hogy mindenképpen a használó személy felelőssége, miként használja az eszközt.

Mindezek mellett lelki egészség szempontból feltehetjük azt a kérdést is, hogy vajon befolyásolja-e és ha igen, milyen mértékben és miként a ChatGPT használata a párkapcsolatok működését. A kérdés elsősorban abból adódik, hogy a ChatGPT kimondottan egy beszélgetőprogram, azaz nem csupán információk beszerzésére, hanem társalgásra is alkalmas. Márpedig egy párkapcsolat egyik jellegzetesége és funkciója egyben, hogy a pár tagjai kommunikálnak egymással, társalognak. Ebben a gondolatmenetben nem arra szeretnénk fókuszálni, hogy vajon átveheti-e a ChatGPT mint társ egy élő személy helyét, hanem arra, hogy maga a használat miként befolyásolja a valós személyek párkapcsolatát. Miként változik egy-egy személy hozzáállása, viselkedése, miként változnak gondolatai és nem utolsósorban a saját társához fűződő érzelmei a ChatGPT használata során? Figyelembe véve természetesen a használat gyakoriságát is. Bár jelenleg még nem áll rendelkezésünkre ezzel kapcsolatos kutatás, de a tapasztalatok által bizonyos hipotézist felállíthatunk, mely hasznos kiindulópontjaként szolgálhat akár egy jövőbeli kutatásnak is.

E SZEKCIÓ

MI-WORKSHOP

HELYSZÍN: R4 221

A WORKSHOP VEZETŐJE: PROF. DR. VASS ZOLTÁN

A WORKSHOP VEZETŐJE: PROF. DR. VASS ZOLTÁN

Beosztás: tanszékvezető egyetemi tanár

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Pszichológiai Intézet

Általános Lélektani és Módszertani Tanszék

KRE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoport, Technológiai és Ágazatspecifikus Kutatóműhely

HOGYAN ÍRJUNK ÁTTEKINTŐ TANULMÁNY (REVIEW ARTICLE) TÍPUSÚ TUDOMÁNYOS CIKKET: A HAGYOMÁNYOS ÉS AZ ÚJ MESTERSÉGES INTELLIGENCIA MÓDSZEREK ÖSSZEHASONLÍTÁSA (90 PERCES WORKSHOP, 14.00–15.30)

A részvétel feltétele, hogy a résztvevő hozzon internetképes saját eszközt (laptopot vagy tabletet).

A tudományos szakirodalmi áttekintés kulcsszerepet játszik a kutatási területek fejlődésében, a meglévő tudás szintézisében és a további vizsgálatokhoz szükséges kérdések meghatározásában. A *review article* típusú publikációk elkészítése azonban jelentős módszertani és időbeli ráfordítást igényel, amely a kutatók számára kihívást jelent. A workshop a *review article* típusai közül a szisztematikus és a narratív áttekintő tanulmányok készítésére fókuszál.

A workshop ehhez a többlépéses folyamathoz szeretne tudományterülettől független módszertani segítséget adni, interdiszciplináris keretben hasonlítva össze a hagyományos szakirodalmi áttekintési stratégiákat és az új mesterségesintelligencia-alapú eszközöket.

A foglalkozás során megvitatjuk az áttekintő cikkek szerkesztésének egyes lépéseit és bemutatunk olyan MI-eszközöket, amelyek egyrészt objektívalják a sok esetben elfogult irodalomfeldolgozást, másrészt jelentősen segítik és felgyorsítják a folyamatot.

Megbeszéljük a releváns irodalom kiválasztását, az idézési hálózatok elemzését, a tematikus fókusz meghatározását, valamint a szöveg strukturálásának és logikai, tudományterületi, illetve formai ellenőrzésének módszereit. A hagyományos megközelítéseket összevetjük a legújabb megoldásokkal, amelyek lehetővé teszik a szakirodalmi keresések részleges automatizálását, a publikációk szemantikai elemzését és a kutatási trendek mélyebb megértését.

Kiemelt figyelmet fordítunk az etikai és módszertani dilemmákra, különösen a mesterséges intelligencia által generált szövegek megbízhatóságára, az adatfeldolgozás transzparenciájára és a plágium elkerülésére.

A workshop aktív részvételt igényel, ezért kérjük, hogy minden résztvevő hozzon magával internetkapcsolattal rendelkező laptopot vagy tabletet, amelyen regisztrálhat az ajánlott platformokra, és szabadon kísérletezhet velük.